

NADAČNÍ FOND JAROSLAVA HEYROVSKÉHO OCENIL NADANÉ STUDENTY I S JEJICH PEDAGOGY

Na každoročním slavnostním předání se v Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského v Praze 8 sešli nejenom navrhnutí na ocenění, ale i jejich pedagogové. „Ceny letos převzalo celkem 16 vítězů z 11 předmětových olympiád a 6 oborů tvůrčí soutěže Středoškolské odborné činnosti, které vyhlašuje MŠMT ČR,“ říká Ing. Květoslava Stejskalová, CSc. (58), tajemnice zástupce ředitele pro vzdělávání ÚFCH J. Heyrovského AV ČR a předsedkyně Správní rady Nadačního fondu J. Heyrovského.

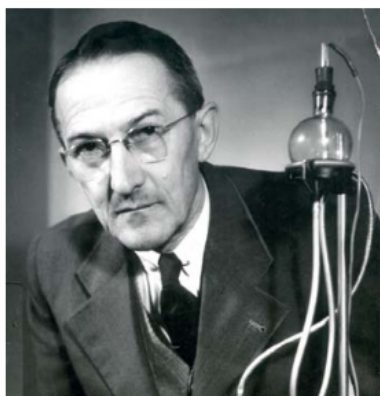
Ing. Květoslava Stejskalová, CSc., tajemnice zástupce ředitele pro vzdělávání ÚFCH J. Heyrovského AV ČR a předsedkyně Správní rady Nadačního fondu J. Heyrovského

Kdo organizuje tuto akci?

Jsou to dvě instituce, jež mají ve svém názvu jméno J. Heyrovského, a to Nadační fond Jaroslava Heyrovského (NFJH) a Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR.

Nadační fond Jaroslava Heyrovského byl založen jako Nadace Jaroslava Heyrovského dne 10. 9. 1993. K čemu slouží?

Původně jsme vznikli jako nadace a v roce 1998 jsme se podle nového zákona transformovali na nadační fond. Zřizovateli byli zástupci rodiny

Profesor Jaroslav Heyrovský byl český fyzikální chemik, objevitel a zakladatel polarografie a nositel Nobelovy ceny za chemii z roku 1959. Vyšla až 18. nominace!

Heyrovských – dcera Jitka a syn Michael – a lidé blízcí vzdělávání talentovaných – Jitka Macháčková a Petr Pajkr. Dnes nás ve správní radě pracuje necelá desítka. Náplní naší činnosti je stále účinně napomáhat vyhledávání nadaných středoškoláků, podporovat jejich další odborný i osobní růst.

Jakou činnost nadační fond vyvíjí?

Jeho účel naplňujeme především udělováním Cen Nadačního fondu Jaroslava Heyrovského, navazováním a zprostředkováním kontaktů mezi jednotlivci, kolektivy i institucemi, které se zabývají vědeckou a technickou tvořivostí (školy, ústavy Akademie věd atp.), spoluprací na vysílání úspěšných řešitelů na zahraniční soutěže, spolupodílíme se na organizaci některých odborných soutěží v ČR a nově spolupořádáme komorní T-Konferenci, kde mladí badatelé prezentují své výsledky. Propagace odkazu Jaroslava Heyrovského je logicky naší činností systematickou.

Prozradte nám o Jaroslavu Heyrovském něco zajímavého...

Všude na internetu, i u nás na webu, se dočtete, že to byl český fyzikální chemik, objevitel a zakladatel polarografie a nositel Nobelovy ceny za chemii z roku 1959. To, co se ale nedočtete, je, že to byl pracovitý člověk, poctivý vědec, co se týče pracovního nasazení dost přísný k sobě i ostatním – včetně odpověd-

nosti za své výsledky. Muž s anglickým humorem, měl rád sport, v dětství hrál fotbal a fandil pražské Slavii. Když si vyšetřil čas, relaxoval hrou na klavír a jeho oblíbeným hudebním skladatelem byl Richard Wagner.

Je pravda, že jeho smrt údajně urychlila jeho práce s rtutí?

Ví se, že od druhé poloviny 40. let jej provázely drobné zdravotní problémy, jež potom vyvrcholily po letech v celkovou slabost organismu. Více než v práci se rtutí bych to viděla v jeho obrovském celoživotním pracovním nasazení a v tom, že málo odpočíval. Dožil se ale 77 let, což nebylo úplně málo.

Váš ústav je veřejná výzkumná instituce, jež rozvíjí jeho vědecký odkaz v oborech spojených s fyzikální chemií...

Ano, excelentnímu základnímu i aplikovanému výzkumu, který spojuje fyzikální chemie, se u nás věnuje přes 200 vědkyň a vědců: od mladých po světově uznávané špičkové odborníky. Současně se také podílíme na výuce a vzdělávání vysokoškoláků včetně doktorandů a již 15 let tvoříme i programy pro MŠ, ZŠ a SŠ.

Kdo a proč je Nadačním fondem J. Heyrovského každoročně oceňován?

Je třeba o těch skvělých zapálených mladých badatelích a badatelkách

Studentky a studenti ocenění NF JH za rok 2024 – zleva: T. Holub, J. Krutina, A. Svoboda, V. Kristová, O. M. Matyasková, A. Černá, J. Sýkora, V. Langer, V. Nádvorník, Š. Plass, M. Tvrz, P. Ivan a K. Kozáková (chybí: E. Ježek a A. Maloň)

a jejich učitelích a učitelkách informovat společnost a podpořit je na jejich další cestě – proto udělujeme naši cenu. Laureáty jsou ti, kteří uspěli v předmětových olympiádách a vybraní autoři vítězných prací z celostátní přehlídky Středoškolské odborné činnosti (SOČ). Řada z nich bude reprezentovat či již reprezentovala Českou republiku na dalších mezinárodních soutěžích.

Určitě by si tyto studenti zasloužili být jmenováni...

Samozřejmě. Vítězové předmětových olympiád byli: matematika: Erik Ježek a Antonín Maloň, fyzika a astronomie: Štěpán Plass, chemie: Veronika Kristová a Tomáš Holub, biologie: Jakub Krutina, zeměpis: Vojtěch Nádvorník, geologie: Kateřina Kozáková, dějepis: David Seltenreich a český jazyk: Matěj Tvrz.

A jména oceněných vybraných za Středoškolskou odbornou činnost?

Matematika a statistika: Jiří Sýkora (1. místo), chemie: Vojtěch Langer (1. místo), Adrian Svoboda (2. místo), Olivie Maya Matyasková (3. místo), molekulární biologie: Anna Černá (1. místo) a informatika: Petr Ivan (1. místo).

Jeden student převzal ocenění dokonce za dvě olympiády. Který a za jaké?

Byl to Štěpán Plass z jihlavského gymnázia. Exceloval nejen na fyzikální olympiádě, doma i v mezinárodní soutěži, ale přivezl si i stříbrnou medaili z mezinárodní astronomické olympiády.

Na slavnostním ceremoniálu bylo oceněno i 16 pedagogů a konzultantů, kteří je v jejich vědeckém snažení podporovali a vedli.

Mezi oceněnými učiteli a učitelkami jsou i několikanásobní držitelé Ceny NFJH, kteří dlouhodobě vychovávají talentované mladé badatele. Všichni to dělají systematicky, bez nich by tento proces vzdělávání nebyl možný.

Akte se zúčastnili zástupci několika významných institucí – včetně Českého svazu vědeckotechnických společností...

Ano, na ceremoniál zveme představitelé z Akademie věd, MŠMT, školského výboru Senátu, Svazu chemického průmyslu, od našich sponzorů, tj. Nadačního fondu IOCB Tech a společnosti Metrohm CZ a Data Apex, ale i jiných nadačních fondů věnujících se podpoře vzdělávání – a rovněž média.

Říkáte, že slavnostní ceremoniál je tak nejen oslavou individuálních úspěchů, ale především příležitostí

k ocenění práce a nadšení, které mladí vědci a jejich mentoři do svého oboru vkládají.

Tak to také pojmáme. Předání ocenění je celoroční proces: navazuje na sbírání návrhů od komisí olympiád a soutěže SOČ, kterému předchází soutěže a systematická příprava studentů na ně. U nás je to pak jen ta třešnička na dortu, kterou si všichni užijí. Výběr laureátů vzniká z velkého množství talentovaných, takže ceny dostane jen hrstka z nich. Je jich podstatně větší množina a my medializací našeho ocenění a jeho laureátů upozorňujeme na to, že tu jsou a že je třeba se o ně starat, podporovat je a zviditelňovat jejich výsledky.

Jste tajemnicí zástupce ředitele pro vzdělávání ÚFCH J. Heyrovského AV ČR. Co vás na této práci baví nejvíce?

Já se na své pozici hodně věnuji

NF JH podporuje činnost spolku Talnet zaměřeného na práci s talentovanými zájemci o přírodní vědy podporou T-Konference, kde se při prezentacích odborných prací v ÚFCH JH setkávají mladí nadšenci o vědu. Společné foto prezentujících s organizátorkami konference (listopad 2024)

mladým, takzvaně tvář v tvář, protože vzdělávací programy v ústavu plánuji a organizuji, ale pak s kolegy i realizuji. Stojím před nimi se svou přednáškou, workshopem s experimenty, chemickým divadlem někdy i třikrát v týdnu, což je náročné jak na přípravu výuky, tak pak i na realizaci. A přesně to mne na mé práci baví: být s nimi a moci jim chemii přibližovat a vtahovat je do ní.

Je vůbec v chemii ještě co objevovat?

Samozřejmě, slovy klasika: Čím více toho víme, tím více toho ještě zůstává skryto. Například oblast nanomateriálů, tak tam bude hodně objevů, zjistíme, jak molekuly fungují a k čemu to využijeme, nebo proteiny, poznáme-li jejich strukturu, budeme umět pohnout s dosud nevléčitelnými chorobami...

EVA ROKYTOVÁ

FOTO: NADAČNÍ FOND J. HEYROVSKÉHO

K činnosti NF JH patří systematické šíření odkazu Jaroslava Heyrovského novým generacím, například i cestou putovní výstavy Příběh kapky o jeho životě a výzkumu v polarografii – foto z výstavy v BiGy ve Žďáru n. Sázavou